

”Efter hand som situationen förändrades fick våra öron vänja sig vid ljudet av skjutvapen”, berättar människorättsaktivisten Horia Mosadiq.

”Ljudet av skjutvapen

TEXT: HORIA MOSADIQ

ÖVERSÄTTNING: CHARLOTTE HJUKSTRÖM

När jag ser tillbaka på mitt liv, ångrar jag inte mitt beslut att bli människorättsaktivist. Bland läsarna kanske det finns några som undrar hur det kommer sig. Jag tänkte besvara den frågan genom att berätta lite om min historia.

Mitt namn är Horia Mosadiq. Jag är chef för en afghansk människorättsorganisation som heter *Human Rights Research and Advocacy Consortium*. Jag föddes för 32 år sedan i en högutbildad, liberal familj i staden Herat i Afghanistan. Min far var en högt uppsatt tjänsteman i den republik som skapades efter den afghanska monarkins fall 1973.

I vår familj var alla intresserade

av politik. Jag var min fars favorit och fick ofta sitta med när han pratade politik med sina vänner. Många fyra-fem-åringar skulle säkert ha tyckt att det var fruktansvärt långtråkigt, men jag lyssnade intresserat på diskussionerna. Efter samtalen fick min far svara på alla mina frågor. ”Vem är kungen? Är han rik? Har han en massa guld och diamanter?” Och så vidare...

En förmiddag när jag var fem år satt jag som vanligt i moskén och studerade koranen, när vi fick höra soldater och främmande människor ropa och skrika utanför. Barnen blev oroliga och frågade mullan vad det var som pågick. Han visste inte, så jag sa:

– Det kanske är en demonstration.

Det var ett ord som de andra barnen inte kände igen, så alla vände

BÖRJE ALMQVIST

blev till slut vardag”

sig till mig och frågade vad det var för något. Mullan avbröt dem och sa till mig att inte prata om sådant. Sedan sa han till oss att gå hem. Medan vi gick hemåt, fick jag förklara för de andra barnen vad en demonstration var.

Det var första gången jag var med om att andra barn verkligen lyssnade på mig, och det gjorde mig stolt.

Efter hand som situationen förändrades fick våra öron vänja sig vid ljudet av skjutvapen. Pappa började lyssna mer på radio än förut och efter ett tag slutade han gå till jobbet. Eftersom jag var så liten frågade jag aldrig varför han inte ville gå till arbe-

” Pappa började lyssna mer på radio än förut och efter ett tag slutade han gå till jobbet.

tet, men när några av hans närmaste vänner kom på besök pratade de om saker som jag aldrig förut hade hört talas om – människor som hade gripits av polisen eller försvunnit från sina skolor, arbetsplatser eller hem. Efteråt sa de

till mig att inte nämna något om detta för någon annan.

Situationen i Heratprovinsen blev allt värre och vi blev tvungna att ta vår tillflykt till Kabul. Krigstillståndet blev så småningom normaltillstånd, och som tonåring hörde jag krigsnyheter och bevittnade tvångsrekryteringar varje dag. I takt med att jag blev ►

KJELL LUNDBERG

Horia Mosadiq när hon i november besökte Sverige för att delta på SAKs seminarium *Afghanistan – A Developing Democracy?*

► äldre blev jag allt mer nyfiken. Jag hade så många frågor om kriget, om tvångsrekryteringarna och de dödade människorna, och jag fick inga svar.

I huvudstaden fick jag klart för mig att det inte var frivilligt utan under tvång som människor slog, fängslade och dödade andra människor. I de områden som behärskades av motståndsrörelsen var det på samma sätt inte människornas eget val att stanna hemma från skolan eller arbetet eller att drabbas av kriget på andra sätt. När min far dog, fick min mor försörja oss genom att börja arbeta på ett statligt byggföretag. Jag var äldsta dottern och näst äldsta barnet, så jag fick ta hand om mina småsyskon när jag bara var elva år gammal.

I skolan läste jag flitigt. De flesta barnen ville bli läkare eller ingenjörer, men jag ville bli journalist och ge röst åt människorna. 1991 blev jag antagen till journalistutbildningen vid Kabuls universitet, och 1992 utbröt det inbördeskrig som följde på motståndsrörelsens seger. Det blev

för farligt att studera på universitetet, så i stället började jag arbeta för den statliga nyhetsbyrån Bakhter. Arbetet där var otillfredsställande, eftersom jag inte fick rapportera alla fakta och det jag skrev alltid blev censurerat. Efter ett år, 1993, började jag i stället arbeta som frilansande reporter för den iranska nyhetsbyrån Irna i Kabul. Det var bättre än att arbeta för afghanska staten, och jag trivdes med mitt jobb. Då var jag den enda afghanska kvinnan som arbetade som journalist för en utländsk nyhetsbyrå.

Från och med 1992 blev situationen allt värre. Varenda dag såg vi hur folk blev dödade, byggnader förstördes och människor tvångsflyttades in till Kabul. Under denna tid gjorde folk allt för att få sina döttrar bortgifta, för att de inte skulle bli våldtagna eller kidnappade av de beväpnade grupper som kontrollerade olika delar av staden. Även min familj ville att jag skulle bli gift, och jag gifte mig med den jag älskade. Detta skedde förstås efter flera månaders familjegräl, eftersom flickans önskemål i valet av make inte accepteras i de flesta afghanska familjer.

Vi tvingades lämna Kabul och fly till Pakistan när vårt hus förstördes i en raketattack som dödade min 14-årige bror och skadade en annan av mina bröder liksom min make. I mitten av 1994 kom jag och min man till Pakistan, först till staden Peshawar och sedan till huvudstaden Islamabad. Det var en psykiskt pressande tid för oss båda. Vi kände inte till landet eller folket och kunde inte språket. Det enda vi visste om Pakistan var det vi hade hört i medierna.

Men vi hade inget annat val än att stanna i Pakistan. Jag sökte arbete som journalist och fick till slut ett jobb på den internationella nyhetsbyrån UPI i Islamabad. Det är inte så lätt att hitta ett jobb inom fem månader när man kommer som flykting till ett nytt land, och det finns inte ord för

hur lyckliga jag och min man var över att vi hade en inkomst att leva på.

Vid sidan av arbetet studerade jag vid ett av journalistinstitutet i Islamabad, och snart blev jag befordrad till UPI-kontorets Afghanistanreporter. Samtidigt försökte jag kämpa för afghanernas sak, framför allt för kvinnorna som drabbades hårt av kriget. Jag skrev krönikor, artiklar och debattinlägg i olika tidningar. Hela tiden blev jag uppmuntrad av min man. Han gav mig alla former av stöd som det stod i hans makt att ge.

I slutet av 1999 reste vi till Iran för att hälsa på min mor som bodde där. Min mor ville att jag skulle bo kvar hos henne. Tiden i Iran var den mest besvärliga i mitt yrkesliv, eftersom varken jag eller min man hade möjlighet att ar-

” Vi kände inte till landet eller folket och kunde inte språket. Det enda vi visste om Pakistan var det vi hade hört i medierna.

beta utanför hemmet. Vi blev kvar i Iran i tre år, och under den tiden föddes vår andra dotter. I september 2001 hörde vi talas om attacken mot USA, och sedan kom beslutet att koalitionsstyrkor skulle skickas till

Afghanistan för att slå ner talibanerna och al-Qaida. Vi blev bedrövade över att vårt land skulle drabbas av ännu mer krig, och jag tänkte på alla människor som skulle bli dödade eller förlora sin försörjning på grund av striderna, men det var inte vi som bestämde. Beslutet att angripa Afghanistan fattades av USA, som hade bidragit till att skapa talibanrörelsen i vårt land, allt utan att fråga oss afghaner.

År 2002 sa min man att han ville flytta tillbaka till Afghanistan, vilket vi också gjorde. Det var med stor oro och rädsla inför den osäkra situationen som jag lämnade Iran och återvände till mitt hemland. Där fick jag jobb på Amnesty International i Kabul, först som överläggare och sedan som forskare. Jag var stolt över att arbeta på en organisation för mänskliga rättigheter och tyckte att jag äntligen hade nått mitt mål i livet. När Amnestykontoret i Kabul stängdes började jag arbeta på Kanadas ambas-

---

sad, samtidigt som jag engagerade mig i olika människorättsorganisationer. Men det kändes inte som om jag kunde göra tillräckligt, så 2004 sökte jag mig till *Human Rights Research and Advocacy Consortium*, HRRAC, som biträdande chef. Det arbetet visade sig vara mycket intressant. Jag tycker mycket om att få arbeta tillsammans med det afghanska folket och ta reda på vad de vill att regeringen och politikerna ska göra. I dag är jag chef för HRRAC och kämpar tillsammans med mina medarbetare för att göra afghanernas röster hörda och påverka politiken i enlighet med folkviljan.

Som kvinna och trebarnsmor ser jag det här uppdraget som en stor utmaning. För mig är organisationens trovärdighet mycket viktig. Jag vill att vi ska bli en av de främsta människorättsorganisationerna och föra fram de röster som beslutsfattarna annars inte hör. I ett land som Afghanistan är det extra svårt för en kvinna att ha en ledande position. Det finns inte så många kvinnor i ledarroller eftersom det är tabubelagt. De kvinnliga ledare som trots allt finns har extra hårda krav på sig att visa att de klarar av vad som helst.

Som maka och mor har jag också skyldigheter mot min egen familj. Jag vill inte att mitt yrkesliv eller mitt familjeliv ska påverka varandra negativt. En vanlig dag tillbringar jag mer än åtta timmar hemifrån med arbetsledning och andra ärenden. När jag kommer hem är det mina barn som behöver mig, i synnerhet det minsta som bara är två månader gammalt. Jag har ett stort stöd av min familj, och min mor och syster tar hand om barnen under dagen. Men fastän de gör sitt allra bästa, kan de inte ersätta barnens egen mamma. Jag försöker att inte ta med mig arbetet hem eller ta med mig familjeproblem till arbetet. Det gäller att visa tålamod och omtanke med barnen och resten av familjen, samtidigt som jag försöker vara en bra chef för mina medarbetare. ■

Horia Mosadiq är chef vid *Human Rights Research and Advocacy Consortium* och var en av talarna vid SAKs internationella seminarium i höstas.